แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดปราจีนบุรี

GUIDELINES FOR DEVELOPING INCLUSIVE TOURISM IN HEALTH TOURISM ATTRACTIONS IN PRACHINBURI PROVINCE

ปานณนาถ เกตุโศภิษฐ์ และวัชราภรณ์ จุลทา*
Pannanat Katesophit and Watcharaporn Julatha*
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
King Mongkut's University of Technology North Bangkok
*Corresponding Author E-mail: watcharaporn.s@bas.kmutnb.ac.th
Received March 12, 2026; **Revised** June 28, 2026; **Accepted** August 11, 2026

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล และแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี โดยบูรณาการการวิจัยแบบผสานวิธีทั้งการวิจัยเชิงประเมิน การวิจัยเชิงปริมาณจากนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน ด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมระดมความคิดเห็นของผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงแก่นสาระ

ผลการวิจัย พบว่า 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรีที่มีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพผ่านรูปแบบบริการและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีจำนวน 5 แหล่ง ได้แก่ ชุมชนสมุนไพรเกษตรอินทรีย์บ้านดงบัง ชุมชนบ้านดงกระทงยาม โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรและอภัยภูเบศร เดย์สปา ภูมิภูเบศรศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรและภูมิปัญญาสุขภาพบางเดชะ และบ้านเล่าเรื่องเมืองสมุนไพร 2) ความต้องการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.29, S.D. = 0.70) โดยมีความต้องการสูงสุดด้านการเข้าถึงจุดหมายปลายทาง รองลงมา คือ การเข้าถึงระบบขนส่ง แหล่งท่องเที่ยว ตัวแทนการท่องเที่ยว และบริการที่พักแรม และ3) แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล 8 ด้าน ประกอบด้วย การสร้างภาพลักษณ์ การพัฒนากิจกรรมสุขภาพ การออกแบบพื้นที่เพื่อการเข้าถึงของทุกคน การพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพ การบริหารจัดการที่พักแรม ความปลอดภัย บริการสุขภาพแบบครอบคลุม และการพัฒนาทรัพยากรสุขภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ที่นำไปสู่หลักแนวทาง I-BALANCE การพัฒนาเมืองท่องเที่ยวสุขภาพที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลได้

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล, การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ, แนวทางพัฒนา, ปราจีนบุรี

Abstract

This study aims to examine the potential and readiness of wellness tourism destinations to support tourism for all, identify tourists' needs for inclusive tourism, and develop guidelines for tourism for all in wellness destinations in Prachinburi Province. The study employed an integrated mixed-methods approach, combining evaluative, quantitative, and qualitative methods. The quantitative phase involved a survey of 400 tourists using questionnaires, and the data were analyzed using descriptive statistics. The qualitative phase consisted of in-depth interviews and a focus group discussion with 15 representatives from the public and private tourism sectors in Prachinburi, and the data were analyzed using thematic analysis.

The findings revealed that: 1) Five wellness tourism destinations in Prachinburi Province demonstrated strong potential to promote health through service models and health tourism activities, namely Ban Dong Bang Organic Herbal Community, Ban Dong Krathong Yam Community, Chao Phraya Abhaibhubejhr Hospital and Abhaibhubejhr Day Spa, Phumiphobet Herbal Learning Center and Health Wisdom - Bang Decha, Baan Lao Rueang - Herbal City. 2) Overall demand for tourism for all was at a high level ($\bar{X}$ = 4.29, SD = 0.70), with the highest demand related to destination accessibility, followed by accessibility to transportation systems, tourist attractions, travel agencies, and accommodation services. 3) Development guidelines for tourism for all were proposed across eight key dimensions, including image building, development of healthrelated activities, universal design for accessibility, enhancement of healing environments, accommodation management, safety, inclusive health services, and sustainable development of health resources and local wisdom, thereby contributing to the I-BALANCE framework for developing a health tourism city that supports tourism for all.
Keywords: ourism for all, health tourism, development guidelines, Prachinburi

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในฐานะรากฐานเศรษฐกิจ โดยมุ่งยกระดับบริการและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล ทั้งด้านความปลอดภัยและความสะอาด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม มุ่งสู่การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All) ที่ปราศจากอุปสรรคอย่างยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2568) ซึ่งการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตระหนักถึงความเท่าเทียม ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการสาธารณะ และร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวได้ทุกรูปแบบโดยปราศจากอุปสรรค (ประกาศ ปาวา ทองสว่าง และสันติธร ภูริภักดี, 2567)

องค์กรการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ ระบุว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง เพราะมักเดินทางพร้อมผู้ดูแล การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล จึงเป็นการท่องเที่ยวที่ควรได้รับการพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการยกระดับภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยไปสู่ระดับโลก ประกอบกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือ อพท. ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและไม่แออัด (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2567) ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่รอบรับนักท่องเที่ยวกลุ่มทั้งมวล จึงเป็นโอกาสของผู้ประกอบการเชิงสุขภาพ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่จะดึงนักท่องเที่ยวกลุ่มคนทั้งมวลมาเป็นฐานกำลังซื้อของตนเองได้

จากแผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570 พบการตั้งเป้าหมายรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัด (สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2567) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจังหวัดพื้นที่ปราจีนบุรีจะมีความได้เปรียบในแง่ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แต่หากพิจารณาในการจัดการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล คือ นักท่องเที่ยวที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง ผู้พิการทางด้านการเคลื่อนไหว หรือนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ยังไม่พบแผนพัฒนา แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในอนาคต เนื่องจากปัจจุบันโลกได้เข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ยังไม่พบแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลจึงเป็นประเด็นการศึกษาที่ควรเร่งให้ความสำคัญ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของพื้นที่ต่อการท่องเที่ยวในอนาคต ลดข้อจำกัดเพิ่มโอกาสในการเดินทาง เปิดประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวผู้ที่มีข้อจำกัดทางด้านการเคลื่อนไหว นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ และชุมชนในพื้นที่บริการท่องเที่ยวก็มีโอกาสได้ต้อนรับ อันสร้างประโยชน์ให้พื้นที่ทั้งในมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพความพร้อมการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อศึกษาความต้องการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

1. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: ลักษณะแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งตอบสนองความต้องการด้านสุขภาวะทั้งในมิติทางกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ (พรรณิภา อนุรักษากรกุล และคณะ, 2566) จากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยมุ่งเน้นงานวิจัยที่ศึกษาลักษณะแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในมิติพื้นที่และชุมชน พบข้อสรุปลักษณะแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ 7 ประการ ได้แก่ (1) ทรัพยากรธรรมชาติบำบัด คือ พืชพรรณและสมุนไพรที่เป็นแกนหลักในการฟื้นฟูสุขภาพ (Bhatta

et al., 2022; Lee et al. 2022) (2) การเข้าถึงพื้นที่ คือ ความพร้อมเชิงระบบและการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวให้เข้าถึงได้จริง (Mekong Tourism Coordinating Office, 2024) (3) ภูมิปัญญาดั้งเดิม คือ องค์ความรู้ท้องถิ่นที่เป็นฐานสร้างความแตกต่างและความยั่งยืนให้ชุมชน (Arida et al., 2025; Hubner et al., 2025) (4) มาตรฐานสากล คือ การรับรองคุณภาพและการจัดการที่เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันท่องเที่ยว (Seow et al., 2024)(5) สิ่งแวดล้อมเพื่อการฟื้นฟู คือ ทัศนียภาพและความปลอดภัยที่เอื้อต่อสุขภาวะกายและใจ (Lee et al., 2022) (6) กิจกรรมเชิงป้องกัน คือ เน้นการผ่อนคลายและประสบการณ์สุขภาวะมากกว่าการรักษาทางการแพทย์ (Lee et al.,2022; Hubner et al., 2025) และ (7) การสร้างคุณค่าชีวิต คือ กิจกรรมที่สร้างแรงบันดาลใจและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน (Hubner et al., 2025; Karagianni et al., 2025)

โดยข้อสรุปของลักษณะแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 7 ประการนี้ งานวิจัยนี้ได้นำไปใช้เป็นเกณฑ์การสำรวจและคัดกรองการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีน และเป็นพื้นที่กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อคนทั้งมวล ได้แก่ 1) ชุมชนสมุนไพรเกษตรอินทรีย์บ้านดงบัง 2) ชุมชนบ้านดงกระทงยาม 3) โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรและอภัยภูเบศร เดย์สปา 4) ภูมิภูเบศร ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรและภูมิปัญญาสุขภาพบางเดชะ และ 5) บ้านเล่าเรื่องเมืองสมุนไพร

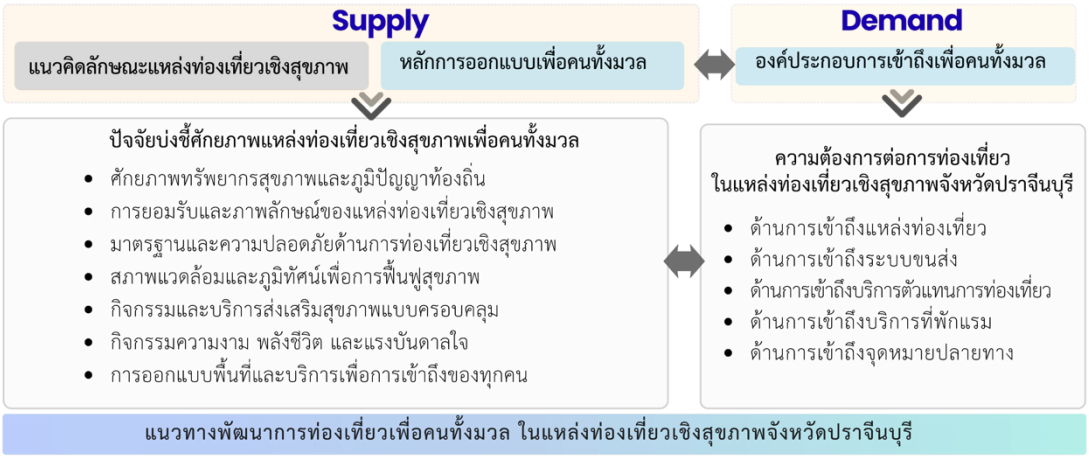
2. การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล: แนวคิดการเข้าถึงและการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล

การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลเป็นแนวคิดการท่องเที่ยวที่มุ่งสร้างโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างเท่าเทียม โดยองค์ประกอบของการเข้าถึง ประกอบด้วย 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) การเข้าถึงระบบขนส่ง 3) การเข้าถึงบริการตัวแทนการท่องเที่ยว 4) การเข้าถึงบริการที่พักแรม และ 5) การเข้าถึงจุดหมายปลายทาง (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2565)

ทั้งนี้การออกแบบเพื่อคนทั้งมวล คือหัวใจของการท่องเที่ยวที่ทุกคนเข้าถึงได้ ผ่านหลักการ 7 ประการ ได้แก่ 1) ความเท่าเทียม ทุกกลุ่มใช้งานได้เสมอภาค 2) ความยืดหยุ่น รองรับความหลากหลายของผู้ใช้ 3) ง่ายและเป็นธรรมชาติ ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน 4) ข้อมูลชัดเจน สื่อสารให้ทุกคนเข้าใจได้เท่าเทียม 5) ปลอดภัย ลดความเสี่ยงจากความผิดพลาด 6) ทุ่นแรง สะดวกต่อผู้มีข้อจำกัดทางร่างกาย และ 7) พื้นที่เหมาะสม จัดพื้นที่ให้เข้าถึงและเคลื่อนไหวได้จริง (ขจิต เมตตาเมธา, 2566)

จากแนวคิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แนวคิดการเข้าถึง และแนวคิดการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล จึงนำมาสู่กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่นำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือวิจัยสำหรับศึกษาศักยภาพความพร้อมการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล จำนวน 7 ด้าน และความต้องการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล จำนวน 5 ด้าน จนสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีรายละเอียดตามภาพกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี แผนภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยผสานวิธีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นพื้นที่วิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 1) ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีจำนวน 15 ท่าน การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์และระดมความคิดเห็น และประชากรกลุ่มและตัวอย่าง 2) นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง เป็นการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้สูงอายุ สตรีตั้งครรภ์ และผู้ที่มีเด็กเล็ก ใช้วิธีเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์และกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยสูตรของ Cochran (1977) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่ชัดได้ขนาดตัวอย่าง 385 คน และผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบประเมินศักยภาพที่บูรณาการแนวคิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้ากับการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล 7 ด้าน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 3) แบบสอบถามความต้องการที่เน้นการเข้าถึง 5 มิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ 2 โดยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงและพิจารณาเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เพื่อนำไปเป็นแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 และได้ดำเนินการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวให้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่ 3 โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2569

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถามออนไลน์จากนักท่องเที่ยวที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ควบคู่กับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์

การประเมิน และการระดมความคิดเห็น ซึ่งใช้วิธีวิเคราะห์แก่นสาระเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรีในรูปแบบบรรยายพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อคนทั้งมวล จังหวัดปราจีนบุรี ทั้ง 5 แหล่ง ได้แก่ 1) ชุมชนสมุนไพรเกษตรอินทรีย์บ้านดงบัง 2) ชุมชนบ้านดงกระทงยาม 3) โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรและอภัยภูเบศร เดย์สปา 4) ภูมิภูเบศร ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรและภูมิปัญญาสุขภาพบางเดชะ และ 5) บ้านเล่าเรื่องเมืองสมุนไพร ผ่านการสัมภาษณ์ และแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อคนทั้งมวล พบว่า ทั้ง 5 แหล่ง มีทั้งส่วนที่มีศักยภาพชัดเจน มีศักยภาพแต่ยังไม่เป็นรูปธรรม และต้องพัฒนาศักยภาพให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวทั้งมวลก่อนเปิดรับท่องเที่ยวให้มาเยือนมีศักยภาพสูงขึ้น ซึ่งสามารถสรุปตามแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อคนทั้งมวล ในจังหวัดปราจีนบุรี

จากแผนภาพที่ 2 เห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดปราจีนบุรี มีศักยภาพที่เป็นจุดแข็ง คือ ด้านภูมิปัญญา ภาพลักษณ์ และกิจกรรมเชิงสุขภาพ และศักยภาพที่สามารถต่อยอดพัฒนายกระดับให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับ คือ ด้านสิ่งแวดล้อมและการให้พลังชีวิตเชิงคุณค่า ส่วนศักยภาพที่เป็นจุดอ่อนต้องเร่งพัฒนา คือ โครงสร้างการเข้าถึงและมาตรฐานเพื่อก้าวสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อคนทั้งมวลอย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.29) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลความต้องการต่อการท่องเที่ยว เพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี

ความต้องการต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	**4.30**	**0.73**	**มาก**
1.1 ทางเดิน ทางลาด หรือทางเชื่อมที่ออกแบบรองรับผู้ใช้รถเข็น	4.43	0.73	มาก
1.2 ป้ายแนะนำเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยว เข้าใจง่าย สองภาษา	4.25	0.83	มาก
1.3 จุดพักหรือที่นั่งให้บริการเป็นระยะภายในพื้นที่กิจกรรมท่องเที่ยว	4.38	0.64	มาก
1.4 ที่จอดรถเฉพาะทางสำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง	4.28	0.66	มาก
1.5 สื่อประชาสัมพันธ์เฉพาะสำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง	4.18	0.80	มาก
2. ด้านการเข้าถึงระบบขนส่ง	**4.31**	**0.71**	**มาก**
2.1 บริการรถรับ–ส่ง ที่เชื่อมต่อระหว่างเมืองกับแหล่งท่องเที่ยว	4.44	0.65	มาก
2.2 รถโดยสารมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง	4.08	0.88	มาก
2.3 ข้อมูลตารางเวลาและเส้นทางขนส่งที่ชัดเจน เข้าถึงได้ง่าย สะดวก	4.45	0.71	มาก
2.4 มีจุดจอดรถและทางเข้า-ออก สำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง	4.28	0.68	มาก
2.5 ระบบขนส่งที่ปลอดภัย มีมาตรฐาน และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม	4.32	0.63	มาก
3. ด้านการเข้าถึงบริการตัวแทนการท่องเที่ยว	**4.27**	**0.69**	**มาก**
3.1 แพ็กเกจทัวร์สำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง	4.09	0.68	มาก
3.2 การให้ข้อมูลที่ชัดเจนด้านความปลอดภัยและการดูแลระหว่างทัวร์	4.25	0.66	มาก
3.3 ระบบจองและชำระเงินออนไลน์ที่เข้าถึงง่าย สะดวก ปลอดภัย	4.35	0.69	มาก
3.4 ช่องทางการติดต่อจองทัวร์หรือสอบถามข้อมูลทำได้สะดวก	4.35	0.69	มาก
3.5 เจ้าหน้าที่ตัวแทนท่องเที่ยวให้คำแนะนำอย่างเข้าใจในบริการ	4.34	0.73	มาก
4. ด้านการเข้าถึงบริการที่พักแรม	**4.21**	**0.68**	**มาก**
4.1 ระบบการจองที่พักสามารถระบุ เลือกห้องพักที่เหมาะสมได้	4.10	0.64	มาก
4.2 ห้องพักมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง เช่น ทางลาด ห้องน้ำปรับพิเศษ ทางเชื่อมสำหรับผู้ใช้รถเข็น	4.23	0.81	มาก
4.3 พื้นที่ส่วนกลาง ออกแบบรองรับให้เข้าถึงได้สะดวกสำหรับทุกคน	4.09	0.68	มาก
4.4 ป้ายบอกทางมีขนาดและตำแหน่งที่มองเห็นชัดเจน	4.32	0.67	มาก
4.5 มีพนักงานให้บริการ ดูแล ขนย้ายสัมภาระของผู้ที่มีข้อจำกัด	4.35	0.63	มาก
5. ด้านการเข้าถึงจุดหมายปลายทาง	**4.36**	**0.70**	**มาก**
5.1 มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ให้ข้อมูลได้ครอบคลุมทุกกลุ่ม	4.42	0.65	มาก
5.2 มีแพลตฟอร์มออนไลน์ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางที่เหมาะสม	4.35	0.71	มาก
5.3 ป้ายบอกทางไปยังจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน และเป็นสองภาษา	4.27	0.72	มาก
5.4 ถนนและทางเข้าออกมีความปลอดภัยและสภาพดี ไม่ขรุขระ	4.43	0.69	มาก
5.5 สิ่งแวดล้อมโดยรอบเอื้อต่อการเดินทางของผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง	4.26	0.73	มาก
โดยรวมผลความต้องการต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในพื้นที่	**4.29**	**0.70**	**มาก**

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี ได้นำผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 มาสังเคราะห์ร่วมกัน เพื่อให้ได้ร่างแนวทางการพัฒนา จากนั้นดำเนินการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี จนนำมาสู่แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี 8 ด้าน ดังนี้

1. สร้างการยอมรับและภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: (Image) การสร้างการรับรู้ของกลุ่มผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง ส่งเสริมภาพลักษณ์ในพื้นที่ให้สอดรับกับเชิงสุภาพ และจัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์เข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม

2. พัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมความงาม พลังชีวิต และแรงบันดาลใจ: (Beautiful) การบริการและแพคเกจทัวร์ที่ส่งเสริมความงาม สร้างพลังใจและชีวิต และคุณภาพชีวิต โดยเพิ่มช่องทางการการติดต่อ การจองทัวร์ หรือสอบถามข้อมูลที่สะดวก ปลอดภัย และเข้าถึงได้ทุกกลุ่มคน

3. พัฒนาออกแบบพื้นที่และบริการเพื่อการเข้าถึงของทุกคน: (Accessibilty) การออกแบบขนาดพื้นที่การบริการรองรับรถเข็น ขั้นตอนการให้บริการไม่ซับซ้อน สร้างสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงได้ทุกกลุ่มคน และการเชื่อมต่อด้วยบริการรถรับ–ส่ง ภายในพื้นที่ท่องเที่ยว

4. พัฒนาและส่งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์เพื่อการฟื้นฟูสุขภาพ: (Landscape) สร้างทัศนียภาพที่เหมาะแก่การพักผ่อนฟื้นฟู มีจุดพักและเส้นทางที่รองรับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษภายในแหล่งท่องเที่ยว และมีป้ายบอกทางจากถนนหลักไปยังจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน

5. การบริหารจัดการ บริการที่พักแรมเพื่อคนทั้งมวล: (Accommodation) การจัดเตรียมห้องพัก พื้นที่ส่วนกลาง สิ่งอำนวย ป้ายข้อมูลภายในโรงแรม ระบบการจองที่พักให้สามารถรองรับให้เข้าถึงได้สะดวกสำหรับทุก และจัดเตรียมพนักงานที่พร้อมให้บริการ ดูแลผู้ที่มีข้อจำกัดและต้องความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

6. สร้างมาตรฐานความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: (Norms) ส่งเสริมการรับรองมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ จัดอบรมผู้ให้บริการให้มีความรู้เพื่อลดความเสี่ยงและความผิดพลาด สร้างระบบดูแลผู้ใช้บริการที่มีข้อจำกัด ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

7. พัฒนากิจกรรมและบริการส่งเสริมสุขภาพแบบครอบคลุม: (Care) ส่งเสริมกิจกรรมเชิงสุขภาพ ที่มีความยืดหยุ่นตามศักยภาพของผู้ใช้บริการ พัฒนาระบบจอง การชำระเงินที่ที่เข้าถึงได้ทุกกลุ่มคน และมีเจ้าหน้าที่ตัวแทนท่องเที่ยวให้คำแนะนำอย่างเข้าใจตลอดระหว่างทัวร์

8. พัฒนาศักยภาพทรัพยากรสุขภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น: (Empowerment) การรวบรวมองค์ความรู้/ภูมิปัญญาดั้งเดิมด้านการดูแลสุขภาพที่ถ่ายทอดได้ และนำมาจัดแสดงหรือกิจกรรมเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย และมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ให้ข้อมูลได้ครอบคลุมทุกกลุ่มในจุดหมายปลายทาง

อภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า จังหวัดปราจีนบุรีมีศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อคนทั้งมวล มีจุดแข็งด้านภูมิปัญญา ภาพลักษณ์ และกิจกรรมเชิงสุขภาพ และมีศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมและการให้พลังชีวิตเชิงคุณค่า ที่สามารถต่อยอดพัฒนายกระดับให้

มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้เป็นเพราะชุมชนมีองค์ความรู้ด้านสมุนไพร วิถีเกษตรอินทรีย์ และอาหารสุขภาพที่สามารถแปลงเป็นกิจกรรมเชิงประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม มากกว่าการรับชม เช่น การเรียนรู้การปรุงยาสมุนไพร การทำอาหารสุขภาพ หรือการเดินป่าศึกษาพืชสมุนไพร ซึ่งกิจกรรมลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลที่เน้นการเข้าถึงอย่างเท่าเทียมและการเรียนรู้ร่วมกัน ที่เสนอให้การท่องเที่ยวต้องออกแบบตั้งแต่ต้นทางเพื่อรองรับความหลากหลายของมนุษย์ ไม่ใช่การปรับแก้ภายหลัง (Pattanapokinsakul et al., 2025) ดังนั้น ทุนภูมิปัญญาของชุมชนในปราจีนบุรีจึงสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมที่ทุกคนเข้าถึงได้ เรียนรู้ได้ และมีคุณค่าเชิงสุขภาพทั้งกาย-ใจอย่างครอบคลุม

ส่วนศักยภาพที่เป็นจุดอ่อน ต้องเร่งพัฒนา คือ โครงสร้างการเข้าถึงและมาตรฐานที่ยังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งมวลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานด้านการเข้าถึงในพื้นที่ศึกษายังไม่สอดคล้องกับหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล ทั้งในมิติทางกายภาพ ระบบคมนาคม และการสื่อสารข้อมูล ดังนั้น จังหวัดปราจีนบุรีจำเป็นต้องขจัดจุดอ่อนด้านโครงสร้างการเข้าถึง เพราะการเข้าถึงถือเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของแนวคิดการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือของการให้บริการ จึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานที่ชัดเจนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ของพื้นที่ในฐานะจุดหมายปลายทางด้านสุขภาพ หากสามารถยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและมาตรฐานได้อย่างเป็นรูปธรรม ย่อมส่งผลให้ศักยภาพที่มีอยู่ได้รับการต่อยอดสู่การยอมรับในระดับประเทศและนานาชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sirivadhanawaravachara (2025) ที่เน้นว่าโครงสร้างพื้นฐาน การออกแบบที่เข้าถึงได้ และมาตรฐานสุขอนามัย เป็นเงื่อนไขสำคัญของการฟื้นตัวหลังโควิด และเป็นฐานของ Tourism for All อย่างแท้จริง ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อคนทั้งมวลของจังหวัดปราจีนบุรี ศักยภาพการเข้าถึงไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของความยั่งยืนและความสามารถแข่งขัน

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการในด้านการเข้าถึงจุดหมายปลายทาง ระบบขนส่ง แหล่งท่องเที่ยว บริการตัวแทนการท่องเที่ยว และบริการที่พักแรม อยู่ในระดับ “มาก” แต่ไม่ถึงระดับ “มากที่สุด” สะท้อนให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าถึงในฐานะองค์ประกอบพื้นฐานของประสบการณ์การท่องเที่ยว แต่ยังมิได้มองว่าเป็นปัจจัยชี้ขาดหลักในการตัดสินใจเดินทาง ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ยังสามารถใช้งานได้ในระดับหนึ่ง ไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคอย่างเด่นชัด ซึ่งสอดคล้องกับกรอบ Accessible Tourism ของ UN Tourism (2023) ที่ระบุว่า หลายพื้นที่อยู่ในระยะเปลี่ยนผ่าน กล่าวคือ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเข้าถึงบางส่วนแล้ว แต่ยังไม่ครบถ้วนในเชิงระบบ

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า 8 ด้านของแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี (Image, Beautiful, Accessibilty, Landscape, Accommodation, Norms, Care, Empowerment) สะท้อนให้เห็นว่า การยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไม่สามารถดำเนินการแบบแยกส่วนได้ แต่จำเป็นต้องพัฒนาอย่างบูรณาการทั้งด้านภาพลักษณ์ กิจกรรม บริการ โครงสร้างพื้นฐาน และระบบมาตรฐานควบคู่กัน เนื่องจากประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันทั้งก่อนเดินทาง ระหว่างการใช้บริการ และหลังการเดินทางกลับ ประกอบกับลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความเชื่อมั่น ความปลอดภัย และคุณค่าทางกายและจิตใจของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจึงไม่ได้ประเมินเพียง

กิจกรรมหรือทรัพยากรที่มีอยู่ แต่พิจารณาภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือของบริการ การเข้าถึงที่สะดวก และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการฟื้นฟูสุขภาพร่วมกัน หากองค์ประกอบใดขาดความพร้อม ย่อมส่งผลต่อคุณค่ารวมของปลายทาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Tourist destination competitiveness ของ González-Rodríguez et al., (2023) ที่อธิบายว่า ความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวเกิดจากการบูรณาการทรัพยากร การบริหารจัดการ โครงสร้างพื้นฐาน และภาพลักษณ์ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Liao et al., (2023) ที่มองการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในมิติองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี ทั้ง 8 ด้าน จึงสะท้อนความจำเป็นของการพัฒนาแบบองค์รวม เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถก้าวสู่การเป็นพื้นที่เพื่อคนทั้งมวลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพที่ 3 ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี ตามหลักแนวทาง I-BALANCE

จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี หน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานเอกชนสามารถพัฒนาตามหลักแนวทาง I-BALANCE ประกอบด้วย 8 ด้าน ที่มุ่งการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รวบรวมองค์ความรู้ด้านสมุนไพร นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดแสดง ออกแบบกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพความงาม การชะลอวัย กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ ตามมาตรฐานความปลอดภัย การพัฒนาบริการที่พักแรมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อคนทั้งมวล และการพัฒนาออกแบบสภาพแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐานตามหลักของการออกแบบอารยสถาปัตย์ เพื่อสะท้อนถึงภาพลักษณ์ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลได้

สรุป

สรุปการวิจัยในภาพรวม จังหวัดปราจีนบุรีมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อคนทั้งมวล ที่มีจุดแข็งในทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร วิถีเกษตรอินทรีย์ และอาหารสุขภาพ สามารถต่อยอดเป็นกิจกรรมเชิงประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ยังมีจุดอ่อนสำคัญ คือ โครงสร้างการเข้าถึงและมาตรฐานบริการที่ยังไม่สอดคล้องกับหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวลอย่างครบถ้วน ทั้งด้านกายภาพ ระบบคมนาคม และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของการสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึง หากโครงสร้างพื้นฐานและมาตรฐานได้รับการยกระดับอย่างเป็นระบบจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและขีดความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน ขณะเดียวกัน จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เดินทางในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ เดินทางพร้อมครอบครัว และเลือกพื้นที่จากชื่อเสียงด้านสมุนไพร โดยเฉพาะความเชื่อมั่นในบริการสปาและนวดบำบัดที่ปลอดภัย สะท้อนแรงจูงใจเชิงสุขภาพควบคู่กับข้อจำกัดด้านเวลาและโครงสร้างครอบครัว อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังมีความต้องการด้านการเข้าถึงในมิติต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการเข้าถึงยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสบการณ์โดยรวม แม้ยังไม่ถูกมองว่าเป็นประเด็นวิกฤตที่สุด ดังนั้น จึงได้เสนอแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรีที่ครอบคลุมทั้งการสร้างการยอมรับและภาพลักษณ์ การพัฒนากิจกรรมความงามและพลังชีวิต การออกแบบพื้นที่และบริการเพื่อการเข้าถึงของทุกคน การพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพ การบริหารจัดการที่พักแรม การสร้างมาตรฐานความปลอดภัย และการพัฒนากิจกรรมและบริการส่งเสริม ซึ่งสะท้อนความจำเป็นของการพัฒนาแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงทรัพยากร กิจกรรม บริการ และมาตรฐานเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีมีจุดแข็งด้านภูมิปัญญาเชิงสุขภาพ ที่สามารถยกระดับศักยภาพเมืองสมุนไพร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาปรับปรุงโครงสร้างการเข้าถึงตามหลักการ Universal Design เพื่อยกระดับความเชื่อมั่นและความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความต้องการในด้านแหล่งท่องเที่ยว ระบบขนส่ง บริการตัวแทนการท่องเที่ยว บริการที่พักแรม และจุดหมายปลายทาง อยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมบูรณาการดำเนินการวางแผนการพัฒนาในแต่ละด้านไปพร้อมกัน

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ควรมีการวางแผนพัฒนาตามหลักแนวทาง I-BALANCE เพื่อให้เกิดความพร้อมต่อการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเข้าถึงเพื่อคนทั้งมวล สอดคล้องกับปัจจุบันที่ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยทางการตลาด เพื่อให้ได้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่สามารถเจาะกลุ่มตลาดการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี

2.2 การวิจัยเชิงเศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยวในมิติความคุ้มค่าในการลงทุนสำหรับผู้ประกอบการเมื่อต้องลงทุนปรับปรุงพื้นที่ตามหลักอารยสถาปัตย์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามสัญญาเลขที่ KMUTNB-69-KNOW-31

เอกสารอ้างอิง

ขจิต เมตตาเมธา. (2566, 12 ธันวาคม). การออกแบบเพื่อมวลชน Universal Design. https://www.scimath.org/article-technology/item/12879-universal-design

ประกาศ ปาวา ทองสว่าง และสันติธร ภูริภักดี. (2567). การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.). *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 9*(1), 350–366. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/265972.

พรรณิภา อนุรักษากรกุล, ปัณฑา โกกอง และปาจรา โพธิหัง. (2566). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในภาคตะวันออก หลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, *13*(3), 115-131. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/article/view/263543.

สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี. (2567). แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2566 - 2570 (ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567). https://www.prachinburi.go.th/yut-prachin/plan66-70-67.pdf.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568, 13 กุมภาพันธ์). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570). https://www.nesdc.go.th/the-national-economic-and-social-development-plan/the-thirteenth-plan-2023-2027/.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2567, 12 มีนาคม). คู่มือการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อคนทั้งมวล (Community Based Tourism for All). https://www.dasta.or.th/th/article/3410.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2565, 28 ตุลาคม). คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบครบวงจรเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All). https://www.dasta.or.th/th/article/1480.

Arida, N. S., Nugroho, S., Rusadi, N. W. P., & Saputra, I. G. (2025). Typology of wellness tourism based on traditional healing in Bali. *Journal of Applied Sciences in Travel and Hospitality*, *8*(2), 199–210. https://doi.org/10.31940/jasth.v8i2.199-210.

Bhatta, K., Gautam, P., & Tanaka, T. (2022). Travel motivation during COVID-19: A case from Nepal. *Sustainability*, *14*(12), 7165. https://doi.org/10.3390/su14127165.

Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques (3rd ed.).* New York, NY: John Wiley & Sons.

González-Rodríguez, M. R., Díaz-Fernández, M. C., & Pulido-Pavón, N. (2023). Tourist destination competitiveness: An international approach through the travel and tourism competitiveness index. *Tourism Management Perspectives*, *47*, 101127. https://doi.org/10.1016/j.tmp.2023.101127.

Hubner, I. B., Juliana, J., Lemy, D. M., Pramezwary, A., & Djakasaputra, A. (2025). Balancing Growth and Tradition: The Potential of Community-Based Wellness Tourism in Ubud, Bali. *Tourism and Hospitality*, *6(*4), 205. https://doi.org/10.3390/tourhosp6040205.

Karagianni, V., Kalantonis, P., Tsartas, P., & Sdrali, D. (2025). Wellness Tourism Experiences and Tourists' Satisfaction: A Multicriteria Analysis Approach. *Tourism and Hospitality*, *6*(4), 179. https://doi.org/10.3390/tourhosp6040179.

Lee, S. O., Kim, J., & Han, H. (2022). Most and least important attributes for domestic travel: A best-worst scaling approach. *Frontiers in Psychology*, *13*, 987384. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.987384.

Liao, C., Zuo, Y., Xu, S., Law, R., & Zhang, M. (2023). Dimensions of the health benefits of wellness tourism: *A review. Frontiers in Psychology*, *13*, 1071578. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1071578.

Mekong Tourism Coordinating Office. (2024, 14 May). Launching the Accessible Thailand Wellness Tourism initiative: Thai Government introduces innovative wellness tourism program for all. https://mekongtourism.org/launching-the-accessible-thailand-wellness-tourism-initiative/.

Pattanapokinsakul, K., Kattiyapornpong, U., Niyomdecha, L., & Sangthong, S. (2025). The evolution and future of wellness tourism: A two-phase review and a six-dimensional thematic framework. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*, *25*(3), 819–832. https://doi.org/10.69598/hasss.25.3.277224.

Seow, A. N., Foroughi, B., & Choong, Y. O. (2024). Tourists' satisfaction, experience, and revisit intention for wellness tourism: E word-of-mouth as the mediator. *Sage Open*, *14*(3), 21582440241274049. https://doi.org/10.1177/21582440241274049.

Sirivadhanawaravachara, A. (2025). Thailand as a global wellness investment hub. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, *28*(02), 1491–1502. https://doi.org/10.30574/wjarr.2025.28.2.3861.

UN Tourism. (2023, 18 January). *Tourism for All: How can tourism companies and destinations champion their accessibility agenda?.* https://www.untourism.int/news/unwto-presents-accessibility-and-inclusive-tourism-development-compendium-of-best-practices.